

Učenje pisanja je v vseh jezikih zelo zahtevno in dolgotrajno, saj se je treba naučiti množice pravil, ki določajo,

- S katerimi vidnimi znamenji zapisujemo izgovorjeno besedo ali njene dele (zloge, glasove);
- Katere besede pišemo z veliko začetnico in katere z malo;
- Katere besede pišemo skupaj, katere narazen in katere z vezajem;
- Kako pišemo prevzete (nedomače) besede;
- Kako delimo besede na koncu vrstice in
- Kdaj uporabljamo katero ločilo (nap. vejica, pika,)

Slovenci pišemo od leve proti desni, in sicer tako, da v izgovorjeni besedi prepoznamo posamezne glasove, te pa nato zapišemo z ustreznimi vidnimi znamenji, črkami.

Slovenska pisava je torej **glasovna**, ne pa zlogovna (kot nap. japonska), besedna (kot nap. kitajska) ali slikovna (kot. nap. enskimska).

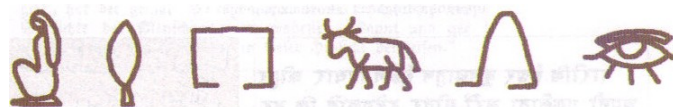
Na kratko si oglejmo, kako se je **razvijala pisava**, tj. Dogovorjeni sestavvidnih znamenj, sk katerimi zaznamujemo sestavine govorenega jezika (besede, zloge ali glasove).

- 1.) Prva stopnja v razvoju današnje pisave so bile risbe (ikone). Predstavljale so predmetni in pojmovni svet, človek pa jih je vrezal v kamen ali glino, na stene jam, grobnice ali templjem, da bi tako ohranil spomin na pomembne dogodke in pojave.

Jamska poslikava

- 2.) Okrog 3000 let pr. n. št. je nastala slikovna pisava (piktografija); zanjo so značilne popreproščene (shematizirane) poteze ljudi, živali, predmetov, dejanj. Slikovna pisava je bila starejša stopnja v razvoju pisave starogavnih civilizacij (npr. Staroegipčanske, sumerske in starokitajske), še danes pa tako pišejo Eskimi in ameriški Indijanci.

Slikovna pisava

žena

drevo

hiša

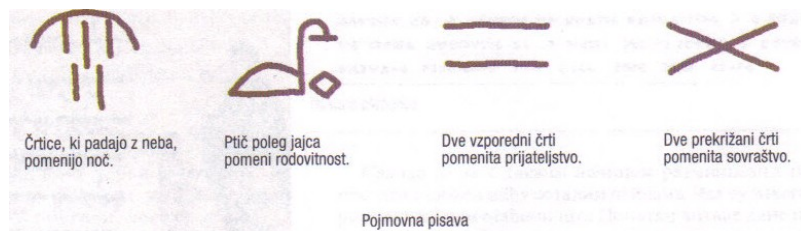
žival

tu-hoditi

jokati

Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana

- 3.) Ker pa je govorni jezik vseboval čedalje več pojmov, ki se jih ni dalo »naslikati«, so nastale simbolične sličice (ideogrami). Tako se je razvila pojmovna pisava (ideografija).

Pojmovna pisava je bila najprej besedna, nato zlogovna, kasneje pa še glasovna. Besedno pisavo imajo še danes Kitajci, zlogovno pa Japonci. Če želimo brati ali pisati besedno ali zlogovno pisavo, moramo poznati zelo veliko vidnih znamenj. (Kitajci poznajo danes okrog 50 000 pismenk, za navadno pisanje o vsakdanjih rečeh pa jih

zadostuje 5000. Sodobna kitajska pisava

歷時五天的'94中國國際服裝服飾博覽會於5月1日落
下帷幕。此次博覽會聚集了美國、意大利、法國、英國、加
拿大、日本、香港等20個國家和地區的世界名牌服裝、皮
鞋、皮具、服飾品及我國18個省市的名優服裝、服飾。博
覽會為國內外服裝企業和客商開展貿易、尋求貿易伙伴、樹
立企業形象架起了一座橋梁，也為中國消費者打開了一扇了
解世界服裝服飾潮流的窗口。

Sodobna japonska pisava

わたしはいしだひさえです。ひろしま
にすんでいます。わたしはこうこう
一ねんせいです。がっこうはおんがく
のがっこうです。おんがくがだいすき
です。ひまなときともだちのうちに
CDをききます。

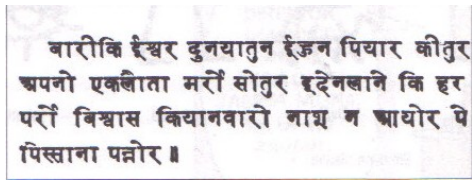
- 4.) Več kot 1000 let pr. n. št. s eje pri Feničanih, semitskem narodu na ozemlju današnjega Libanona, Sirije in Izraela, pojavila glasovna/črkovna pisava. Pri tej črke zamenjujejo posamezne glasove (pri Feničanih samo soglasnike, ker je bil položaj samoglasnikov v njihovem jeziku avtomatično predljidljiv in jih zato ni bilo treba posebej zapisovati).

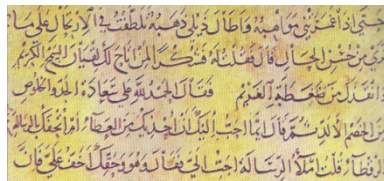
Feničanska pisava

Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana

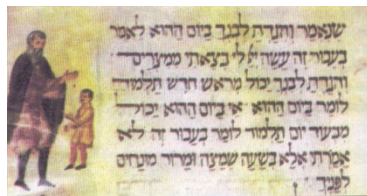
Iz feničanske pisave se je razvilo še več pisav, nap. hebrejska, grška, arabska, indijska. Vsaka od njih uporablja drugačne črkovna znamenja.

Indijska pisava

Arabska pisava

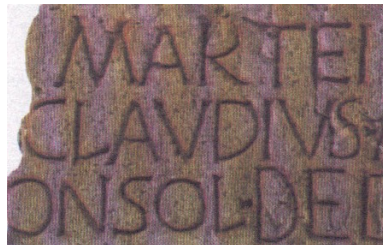
Hebrejska pisava

- 5.) Za razvoj evropskih pisav je najpomembnejša grška pisava; nastala je okrog 7. sto. pr. n. š. Kot izpopolnitev feničanske pisave – tej so Grki dodali še znamenja za samoglasnike in dobili grško abecedo s 24 črkami.

Grška pisava

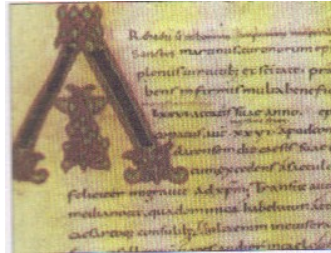
- 6.) Iz grške pisave je nastalo več pisav, med drugim latinica (v 6./5. stol. pr. n. š.), tj. pisava, ki so jo Rimljani prilagodili za latinski jezik. Latinica je imela spočetka 19 črk ter je poznala velike in male črke – velike črke (majuskole) so pisali v kamen, male (minuskole) pa na papirus, pergament in voščene tablice.

Latinica

Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana

Rimljani so na začetku našega štetja latinico izpopolnili, tako da je imela 23 črk. Ker je čezdalje bolj prevladovalo pisanje s peresom na pergament, se je ustalila poševna pisava malih latiničnih črk, iz katere je v 8. stlo. nastala karolinška minuskola, v 12. stlo. pa likovno stilizirana gotska minuskola/gotica (v poznem srednjem veku, tj. med 13. in 15. stlo., je bila slednja razširjena po vsej zahodni Evropi; zanjo so značilne iztegnjene, zašiljene in lomljene oblike).

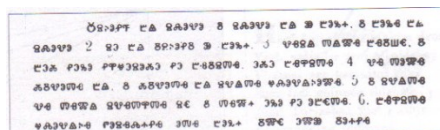
Karolinška minuskola

„Ihren Charakter, wie er sich aus der Geschichte ergibt, hat der geniale Herder (in seiner Philosophie der Geschichte der Menschheit) am wahrsten erkannt und gewürdigt; auf den wir daher in dieser Hinsicht verweisen.“

Gotska minuskola

Iz karolinške minuskule je v 15. stol. nastala humanistična pisava (imenovana po italjanskih humanistih, ki so zavračali izumetničeno gotico), iz nje pa so se sčasoma (prve že v 16. stol.) razvile pisave večine evropskih jezikov, tudi slovenskega (že v 16. stol.). Ker humanistična latinica ni imela dovolj črk za vse glasove novih jezikov, so jo morali prilagajati.

V Evropi je poleg latinice danes v rabi še ena pisava: cirilica. Kirilica je nastala na prehodu iz 9. v 10. stol. kot priredba grških pisanih črk, ki so jim dodali nove črke za posebne slovanske glasove – te črke pa so prevzeli iz glagolice, slovanske pisave, ki jo je sredi 9. stol. ustvaril Kiril in ki jo je preprostejša cirilica večinoma izpodrinila že v 10. stol. v cirilici še danes pišejo: Srbi, Črnogorci, Makedonci, Bolgari, Rusi, Belorusi in Ukrajinci.

Tiskana glagolica

Птицы могут быть самых различных форм и размеров, но все они имеют крылья и перья. Некоторые птицы способны пролететь тысячи километров. Другие, например страус и пингвин, летать не умеют вообще. Самой крупной птицей на свете является страус. Его вес может превышать 150 кг. Самая маленькая птица, колибри, весит меньше 2 грамм.

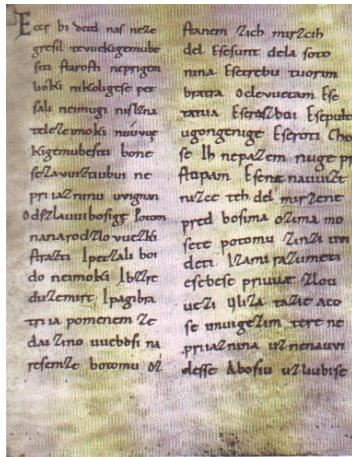
Ruska cirilica

Сазнао је да с таквим начином размишљања неће постати омиљен међу осталим птицама. Чак су и његови родитељи били ојађени што Донатан читаве дане проводи сам, вежбајући ниско једрење над водом, опробавājuћи се.

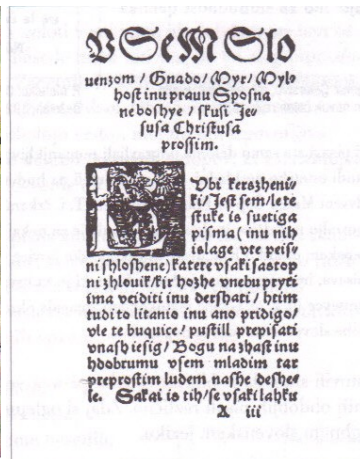
Srbska cirilica

Ali Slovenci že ves čas pišemo tako kot danes?

Slovenski jezik je bil (kot prvi med naravnimi slovanskimi jeziki) prvič zapisan v Brižinskih spomenikih, in sicer v karolinški minuskoli. Celovski/Rateški rokopis, ki je drugi najpomembnejši ohranjeni rokopis v slovenščini (s konca 14. stol.), in prvi slovenski knjigi (Trubarjeva Katekizem in Abecednik iz leta 1550) so bili pisani v gotiči.

Brižinski spomenik, odlomek iz drugega besedila. Prepis s konca 10. stol.

P. Trubar: Katekizem, 1550

Primož Trubar

